

Minister Klimatu i Środowiska

DPM-WEP.050.1.2024.ŻW
3018278.11808711.9503258
Warszawa, 14-02-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

nawiązując do interpelacji z dnia 30 stycznia 2024 r. Państwa Posłów Małgorzaty Golińskiej, Kacpra Płażyńskiego oraz Czesława Hoca w sprawie emisji dwutlenku siarki przez rafinerię w Schwedt nad Odrą, znak: K10INT1203, przedstawiam poniżej stosowne wyjaśnienia.

Na wstępie pragnę poinformować, że zgodnie z przepisami dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych¹⁾, instalacje do rafinacji ropy naftowej i gazu podlegają obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Mając na uwadze powyższe rafineria w Schwedt nad Odrą (Republika Federalna Niemiec) jeżeli jest wyżej wymienioną instalacją ma obowiązek spełniać wymagania określone w dyrektywie w sprawie emisji przemysłowych. Podkreślić należy, że ww. dyrektywa zawiera przepisy określające wymagania w zakresie ustalenia dopuszczalnych wielkości emisji oraz wymagania dotyczące monitorowania, w tym wielkości emisji. Należy podkreślić, że w ramach pozwolenia zintegrowanego, w myśl dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych, art. 14 ust. 1 lit. d oraz g, powinien zostać ustanowiony m.in. obowiązek regularnego, co najmniej raz w roku, dostarczania właściwemu organowi informacji na podstawie wyników monitorowania emisji, które są określane w pozwoleniu oraz innych wymaganych danych umożliwiających właściwemu organowi weryfikację zgodności z warunkami pozwolenia, a także przepisy dotyczące minimalizacji zanieczyszczeń o dużym zasięgu i zanieczyszczeń o charakterze transgranicznym.

Wskazać należy, że przepisy ww. dyrektywy, zgodnie z art. 15 ust. 4, umożliwiają aby w drodze odstępstwa właściwy organ, w szczególnych przypadkach, mógł ustalić mniej restrykcyjne dopuszczalne wielkości emisji. Odstępstwo takie może mieć zastosowanie tylko w przypadku gdy ocena pokazuje, że osiągnięcie poziomów emisji powiązanych z najlepszymi dostępnymi technikami opisanymi w konkluzjach BAT prowadziłoby do nieproporcjonalnie wysokich kosztów w stosunku do korzyści dla środowiska, ze względu na położenie geograficzne danej instalacji lub lokalne warunki środowiskowe lub charakterystykę techniczną danej instalacji. Jednocześnie zakres odstępstwa został formalnie ograniczony, gdyż jego udzielenie nie może powodować przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji określonych w załącznikach V – VIII dyrektywy w sprawie

¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz. U. L 334 z 17.12.2010) tj. pkt 1.2. Załącznika I do ww. dyrektywy.

emisji przemysłowych. Ponadto w załączniku do warunków pozwolenia (w polskim prawie uzasadnieniu do decyzji) właściwy organ podaje przyczyny zastosowania odstępstwa, w tym wyniki oceny i uzasadnienie nałożonych warunków.

Każdy wniosek o odstępstwo musi więc być uzasadniony i zgodny z wymaganiami formalnymi, aby trafić pod ocenę właściwego organu ochrony środowiska, podczas której weryfikowana jest poprawność przeprowadzonych analiz tj. zestawienie kosztów i korzyści. Decyzje wydane przez stronę niemiecką, w sytuacji gdy przedmiotowy zakład posiada instalację wymagającą pozwolenia zintegrowanego, powinny spełniać wymagania dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych i organ właściwy do wydania pozwolenia dokonuje takiej oceny.

Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z art. 26 dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych w przypadku gdy państwo członkowskie jest świadome, że eksploatacja instalacji może mieć znaczący negatywny wpływ na środowisko innego państwa członkowskiego, lub w przypadku gdy zwróci się o to państwo członkowskie, które może zostać w znaczący sposób narażone, państwo członkowskie, na którego terytorium został złożony wniosek o pozwolenie zgodnie z art. 4 lub art. 20 ust. 2, przesyła temu innemu państwu członkowskiemu wszelkie wymagane informacje podane lub udostępnione zgodnie z załącznikiem IV w tym samym czasie, w którym publicznie je udostępnia.

Pragnę jednocześnie poinformować, że w dniu 8 lutego 2024 r. podczas spotkania w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Podsekretarz Stanu Miłosz Motyka poruszył temat doniesień medialnych dotyczących zwiększenia emisyjności dwutlenku siarki z rafinerii PCK Schwedt. Strona niemiecka reprezentowana przez Udo Philipp'a Sekretarza Stanu w Federalnym Ministerstwie Gospodarki i Ochrony Klimatu Niemiec zobowiązała się do przekazania do resortu klimatu i środowiska stosownej korespondencji w przedmiotowej sprawie.

W tym miejscu należy wskazać, że Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (zwany dalej: GDOŚ) w kwestii działalności podejmowanej poza granicami Polski działa w ramach przepisów o transgranicznych ocenach oddziaływania na środowisko. Oceny takie obejmują planowaną działalność, której realizacja może oddziaływać na terytorium Polski.

W odniesieniu do wskazanej w interpelacji rafinerii w Schwedt GDOŚ brał udział w jednym postępowaniu w zakresie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zostało ono wszczęte 13 listopada 2019 r. Niemcy przekazały wówczas notyfikację o planowanej działalności, polegającej na rozbudowie rafinerii w Schwedt nad Odrą. Polska przystąpiła do postępowania na prawach strony narażonej, zgodnie z obowiązującym prawem krajowym i międzynarodowym. Uwagi Polski co do zagadnień, które powinny zostać przeanalizowane w raporcie o oddziaływaniu na środowisko dla wspomnianej inwestycji, zostały przekazane stronie niemieckiej 3 lutego 2020 r. Wśród uwag wspomniano, między innymi o konieczności dokonania oceny rozprzestrzeniania się emisji i immisji zanieczyszczeń do środowiska, w tym powietrza, po realizacji inwestycji oraz o ujęciu w ocenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oddziaływań skumulowanych, zgodnie z dyspersją zanieczyszczeń z uwzględnieniem róży wiatrów. Wskazać należy, że kolejnym etapem postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko powinno być

przekazanie stronie polskiej raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, co, jak dotychczas, nie nastąpiło.

Mając na uwadze pojawiające się w ostatnim czasie informacje prasowe oraz zapytania nie sposób stwierdzić, czy opisywane planowane zwiększenie emisji jest powiązane z powyższym postępowaniem, czy też jest objęte odrębną procedurą, a także, czy zgodnie z prawem niemieckim w ramach takiej procedury jest możliwe przeprowadzenie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. GDOŚ wystąpił w tej kwestii z zapytaniem do Punktu Kontaktowego ds. Konwencji z Espoo²⁾ Republiki Federalnej Niemiec oraz do Ministerstwa Rolnictwa, Środowiska i Ochrony Klimatu Brandenburgii. Ze względu na pilne terminy zapytań kierowanych do GDOŚ w tej sprawie, pytanie do niemieckich urzędów przekazano w drodze roboczej korespondencji elektronicznej. W dniu 8 lutego br. otrzymano wyjaśnienia Ministerstwa Rolnictwa, Środowiska i Ochrony Klimatu Brandenburgii, z których wynika, że wszczęte postępowanie transgraniczne, wspomniane wyżej, nie będzie kontynuowane, ponieważ ostatecznie inwestor nie złożył wniosku. W konsekwencji, po etapie określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko, w którym uczestniczyła Polska, nie podjęto żadnych dalszych kroków.

Ponadto Ministerstwo Rolnictwa, Środowiska i Ochrony Klimatu Brandenburgii poinformowało, że obecnie toczy się postępowanie dla zastosowania wyjątku od przepisów, dotyczących emisji dwutlenku siarki dla przedmiotowej rafinerii. W postępowaniu tym nie została jak dotąd wydana żadna decyzja. Postępowanie nie jest jednak powiązane z postępowaniem dla planowanej rozbudowy rafinerii w Schwedt, w ramach którego była wszczęta transgraniczna ocena oddziaływania na środowisko. Powodem żądania zastosowania wyjątku jest zatrzymanie importu ropy naftowej z Rosji i zmiany jakości surowca wpływające na parametry emisji. W Niemczech emisje dwutlenku siarki są regulowane tzw. 13 Rozporządzeniem Federalnym o Kontroli Immisji, a w Unii Europejskiej – dyrektywą w sprawie emisji przemysłowych. W przypadku rafinerii w Schwedt, zgodnie z przekazanymi informacjami, prawdopodobnie będzie konieczne zastosowanie wyjątku od przepisów obu tych aktów prawnych, w tym w drodze odstępstwa, o którym wspomniano powyżej. Ministerstwo Rolnictwa, Środowiska i Ochrony Klimatu Brandenburgii poinformowało także, iż prowadzona obecnie procedura nie jest powiązana z rozbudową przedsięwzięcia i innymi zmianami w rozumieniu pkt 24 Załącznika I do Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia.

Dodatkowo pragnę poinformować, że w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi pomiary jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim m.in. na stacji w miejscowości Widuchowa (na południowych obrzeżach wsi). Jest to stacja tła pozamiejskiego, funkcjonująca od 2003 roku. W ostatnich latach na tej stacji prowadzone są pomiary dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu. Na stacji w Widuchowej nie są prowadzone pomiary zanieczyszczeń pyłowych. W odległości 9 km na południowy-zachód od stacji zlokalizowana

²⁾ Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzona w Espoo dnia 25 lutego 1991 r.

jest Rafineria PCK w Schwedt, a w odległości 11 km na północ - Zespół Elektrowni Dolna Odra.

W latach 2003-2023, czyli w okresie wykonywania pomiarów i ocen wg kryteriów UE dla dwutlenku siarki i dwutlenku azotu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi, nie zarejestrowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla tych zanieczyszczeń³⁾. W roku 2022 najwyższe stężenie 1-godzinne dwutlenku siarki w Widuchowej osiągnęło wartość 33,72 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 9,6% poziomu dopuszczalnego, natomiast w roku 2023 – 106,68 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 30,5% poziomu dopuszczalnego. Należy zaznaczyć, że epizody stężeń 1-godzinnych dwutlenku siarki z wartościami powyżej 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, które wystąpiły w dniu 24 stycznia 2023 r. związane były z przeważającym kierunkiem wiatrów NNW północno-północno-zachodnich, a więc nie z kierunku, na którym znajduje się Rafineria PCK w Schwedt. W roku 2022 najwyższe stężenie 1-godzinne dwutlenku azotu w Widuchowej osiągnęło wartość 65,56 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 32,78% poziomu dopuszczalnego, natomiast w roku 2023 – 58,83 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 29,42% poziomu dopuszczalnego. Stężenie średnioroczne NO_2 w roku 2022 wyniosło 6,04 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 15,1% poziomu dopuszczalnego, a w roku 2023 – 4,97 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli 12,43% poziomu dopuszczalnego. W całej historii pomiarów jakości powietrza na stacji w Widuchowej, zapoczątkowanych w roku 2003, nie został nigdy przekroczony poziom alarmowy dla stężeń 1-godzinnych dwutlenku siarki, wynoszący 500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (utrzymujący się przez 3 kolejne godziny), ani poziom alarmowy określony dla stężeń 1-godzinnych dwutlenku azotu wynoszący 400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (utrzymujący się przez 3 kolejne godziny). Należy zaznaczyć, że nie wystąpiły także przekroczenia poziomów dopuszczalnych⁴⁾ określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu ze względu na ochronę roślin. Warto mieć na uwadze, że ze względu na położenie geograficzne, do stacji w Widuchowej najczęściej docierają masy powietrza z kierunków zachodnich oraz południowo-zachodnich, w tym również z obszarów poza granicami kraju.

Co roku w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy, na podstawie art. 88 ust. 6 ustawy - Prawo ochrony środowiska⁵⁾, wykonuje modelowanie udziału zanieczyszczeń pochodzenia transgranicznego na obszarze Polski. W roku 2023 wykonane zostało modelowanie udziału zanieczyszczeń pochodzenia transgranicznego dla roku 2022 i przygotowany został raport pt.: „Analiza wyników modelowania na potrzeby oceny udziału źródeł transgranicznych w Polsce w roku 2022”. Raport ten prezentuje wyniki matematycznego modelowania transportu i przemian substancji w powietrzu na potrzeby oceny udziału źródeł transgranicznych na jakość powietrza w Polsce. Modelowanie to zostało wykonane z wykorzystaniem bazy emisji EMEP dla roku 2019, tworzonej w oparciu o dane raportowane przez kraje członkowskie w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego

³⁾ Dla SO_2 - poziom dopuszczalny dla stężeń 1-godzinnych wynosi 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (dozwolona liczba godzin w roku kalendarzowym wynosi 24), dla stężeń 24-godzinnych wynosi 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (dozwolona liczba dni w roku wynosi 3). Dla NO_2 - poziom dopuszczalny określony dla stężeń 1-godzinnych wynosi 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (dozwolona liczba godzin w roku kalendarzowym wynosi 18), natomiast poziom określony dla stężeń średniorocznych wynosi 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

⁴⁾ Dla SO_2 - poziomu dopuszczalny określono dla stężeń średniorocznych oraz poziom dopuszczalny dla średnich stężeń z pory zimowej (okres od 01 X do 31 III). W obu przypadkach poziom dopuszczalny wynosi 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Dla NO_2 - poziom dopuszczalny dla stężeń średniorocznych wynosi 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

⁵⁾ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54).

zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości. Raport zawiera ocenę udziału napływu transgranicznego zanieczyszczeń w skali kraju na podstawie wyników modelowania dla: pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, ozonu i benzo(a)pirenu. We wspomnianym wyżej raporcie określony został średni udział procentowy wpływu transgranicznego w strefach w 2022 roku w Polsce.

W strefach województwa zachodniopomorskiego średni udział procentowy wpływu transgranicznego wynosi odpowiednio:

- aglomeracja szczecińska - NO₂ 54,1%, NO_x 50,2%, SO₂ 19,1%, PM₁₀ 45,7%, PM_{2,5} 50,5%;
- miasto Koszalin - NO₂ 64,0%, NO_x 61,2%, SO₂ 36,0%, PM₁₀ 51,9%, PM_{2,5} 58,1%;
- strefa zachodniopomorska - NO₂ 67,5%, NO_x 64,9%, SO₂ 34,9%, PM₁₀ 59,0%, PM_{2,5} 65,3%.

Średni udział procentowy wpływu transgranicznego w strefach województwa dolnośląskiego w 2022 roku przedstawia się następująco:

- aglomeracja wrocławska: NO₂ 30,3%, NO_x 25,5%, SO₂ 28,2%, PM₁₀ 30,4%, PM_{2,5} 35,2%;
- miasto Legnica - NO₂ 43,0%, NO_x 39,3%, SO₂ 38,2%, PM₁₀ 39,4%, PM_{2,5} 44,6%;
- miasto Wałbrzych - NO₂ 59,9%, NO_x 57,3%, SO₂ 49,3%, PM₁₀ 48,5%, PM_{2,5} 53,9%;
- strefa dolnośląska - NO₂ 52,7%, NO_x 49,4%, SO₂ 44,2%, PM₁₀ 48,5%, PM_{2,5} 54,2%.

W strefach województwa lubuskiego średni udział procentowy wpływu transgranicznego wynosi z kolei:

- miasto Gorzów Wielkopolski - NO₂ 58,1%, NO_x 54,4%, SO₂ 28,1%, PM₁₀ 50,1%, PM_{2,5} 56,5%;
- miasto Zielona Góra - NO₂ 57,0%, NO_x 53,8%, SO₂ 50,7%, PM₁₀ 52,7%, PM_{2,5} 57,7%;
- strefa lubuska - NO₂ 63,7%, NO_x 60,9%, SO₂ 49,9%, PM₁₀ 58,0%, PM_{2,5} 63,7%.

W 2022 roku rozkład przestrzenny udziału źródeł transgranicznych w średniorocznym stężeniu dwutlenku siarki na obszarze Polski wahał się od 1 do 95%. Najwyższy udział źródeł transgranicznych wystąpił wzdłuż granic Polski oraz w północno-wschodniej, południowo-zachodniej oraz północno-wschodniej części kraju (od 40 do 76%), lokalnie w części południowo-zachodniej i w okolicy Przemysła sięgał on 95%. Najniższy udział transportu transgranicznego wystąpił w okolicach Łodzi, Płocka, Gorzowa Wielkopolskiego i Szczecina, czyli w pobliżu polskich dużych źródeł emisji SO₂.

Więcej informacji o napływie transgranicznym zanieczyszczeń znajduje się w ww. raporcie dostępnym na portalu „Jakość powietrza” dostępnym pod adresem: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/publications/card/56101>.

Elementem Państwowego Monitoringu Środowiska od wielu lat jest również monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża. Zadanie ma na celu określanie w skali kraju rozkładu ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych z mokrym opadem do podłoża w ujęciu przestrzennym i czasowym. Przedsięwzięcie jest jednym z zadań podsystemu monitoringu jakości powietrza, realizowanym w ramach Programu PMŚ, na 22 stacjach monitoringowych reprezentujących obszar całej Polski. Dla obszaru województwa zachodniopomorskiego takim punktem pomiarowym była stacja w Świnoujściu.

Na posterunku pomiarowym w Świnoujściu (województwo zachodniopomorskie) uzyskano ponad 33% prób o odczynie pH w przedziale pomiędzy wartościami 6,1 a 6,5, (odczyn lekko podwyższony) oraz ponad 66 % prób o odczynie pH w przedziale pomiędzy wartościami 5,1-6,1 (odczyn normalny). W latach ubiegłych uzyskiwano w Świnoujściu bardzo zbliżone procentowo ilości prób w danych przedziałach odczynu pH dla zebranej wody opadowej.

Województwo zachodniopomorskie jest jednym z województw o najmniejszym ładunku siarczanów wnoszonym do podłoża z opadami atmosferycznymi w Polsce.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM.